

STAB UTBILDNING

Kvalitetsutvecklare

Åsa Liljekvist

Patientsäkerhetsberättelse för Täby kommun 2024

Elevhälsans medicinska och psykologiska insatser

Innehåll

Innehåll

SAMMANFATTNING.....	3
Inledning	4
Övergripande mål och strategier	4
Organisation och ansvar	4
Samverkan för att förebygga vårdskador	5
Informationssäkerhet	6
En god säkerhetskultur	7
Adekvat kunskap och kompetens	8
Patienten som medskapare	8
Agera för säker vård	9
Riskhantering.....	10
Stärka analys, lärande och utveckling	10
Avvikelse	10
Klagomål och synpunkter	12
Målsättning och strategier för kommande år.....	12
Bilaga 1: Lagar och föreskrifter som reglerar skolsköterskans och skolpsykologens arbete	13
Bilaga 2: Verksamhetsberättelse för centrala elevhälsan i Täby kommun avseende 2024	15

SAMMANFATTNING

Inom patientsäkerhetsarbetet har det under arbetsåret 2024 bedrivits en utveckling, aktualisering och revidering av rutiner och lokala riktlinjer för elevhälsans medicinska insats. Utöver detta strukturerades professionsgruppernas månadsvisa möten för att rymma såväl kollegialt utbyte, omvärldsbevakning och uppdaterade rön inom professionsområdet, samt kompetensutveckling. Under året har även arbetet med att tydliggöra rutiner för avvikelse- och riskhantering fortsatt och en tydligare systematik i arbetet med kompetensutveckling har upprättats.

Patientsäkerheten bedöms som hög och verksamheten upprätthåller god kvalitet.

Inledning

PSL 2010:659, 3 kap. 1 §, SOSFS 2011:9, 3 kap. 1-3 §

Enligt patientsäkerhetslagen (PSL 2010:659) ska vårdgivaren varje år upprätta en patientsäkerhetsberättelse. Syftet med patientsäkerhetsberättelsen är att öppet och tydligt redovisa strategier, mål och resultat av arbetet med att förbättra patientsäkerheten. Patientsäkerhetsberättelsen ska vara färdig senast den 1 mars varje år.

De lagar och föreskrifter som elevhälsans uppdrag baseras på är samlade i bilaga 1.

Övergripande mål och strategier

PSL 2010:659, 3 kap. 1 §, SOSFS 2011:9, 3 kap. 1-3 §

Målet är en god och säker vård, där vårdskador inte uppkommer och där det bedrivs ett aktivt arbete för att identifiera risker och för att förebygga negativa händelser. Inom verksamheten finns den kompetens som krävs för att upprätthålla ett patientsäkert arbete.

- All personal inom verksamheten har den kompetens och behörighet som krävs för uppdraget.
- Det bedrivs ett systematiskt arbete med att tidigt identifiera och förebygga risker och incidenter.
- Arbetet bedrivs i enlighet med aktuell lagstiftning, författningar samt lokala riktlinjer och rutiner. Lagkravslista finns.
- Riktlinjer och lokala rutiner revideras och implementeras kontinuerligt för att hållas kända och relevanta i verksamheten.

Organisation och ansvar

PSL 2010:659, 3 kap. 1 § och 9 §, SOSFS 2011:9, 7 kap. 2 § p 1

Barn- och grundskolenämnden samt gymnasie- och näringslivsnämnden är vårdgivare och bär det fulla ansvaret för de delar av elevhälsan i Täby kommun som lyder under hälso- och sjukvårdens regelverk. Sedan februari 2024 är Sabina Bernsköld, verksamhetsansvarig för elevhälsans medicinska insats, av vårdgivaren utsedd till verksamhetschef enligt hälso- och sjukvårdslagen (HSL) 2017:30, 4 kap. 2 §. Under

inledningen av 2024 var Susanne Albinsson (då enhetschef för centrala elevhälsan) utsedd till verksamhetschef enligt ovan. Verksamhetschefen ansvarar för ledning, planering och utveckling av verksamheten samt att god vård bedrivs. Verksamhetschefen får överlåta enskilda ledningsuppgifter till annan befattningshavare med tillräcklig kompetens och erfarenhet att utföra vissa ledningsuppgifter. Under 2024 var delar av det medicinska ledningsansvaret överlåtet till kommunens skolläkare, Anne Knaborg och Matteus Neibig. Det psykologiska ledningsansvaret var överlåtet till Lisa Lindblad, leg. psykolog.

Under ledning av verksamhetschef samlas skolläkare och skolpsykolog med ledningsansvar månadsvis, ibland i gemensamma ledningsmöten, ibland enskilda avstämningar för elevhälsans medicinska respektive psykologiska insats. I dessa möten avhandlas exempelvis inkomna avvikelser från legitimerad personal, avvikelser efter egenkontroller, revideringsbehov av lokala rutiner och riktlinjer samt frågor som uppkommit i verksamheten.

Legitimerad personal i ett hälso- och sjukvårdsuppdrag ansvarar för att arbetet utförs enligt gällande lagar, författningar och lokala rutiner (SFS 2010:659). I Täby kommun finns rutiner för utredning och eventuell anmälan till IVO (Inspektionen för vård och omsorg). Elevhälsans medicinska och psykologiska insatser är en del av skolväsendet samtidigt som de är en del av hälso- och sjukvården och därmed lyder under HSL. Skolsköterskans och skolläkarens arbete är till största del att betrakta som hälso- och sjukvård, medan skolpsykologens arbete till stor del lyder under skollagen. När skolpsykologer arbetar med diagnostik, vård och behandling på individnivå är detta att betrakta som hälso- och sjukvård enligt HSL och leds därför av psykologiskt ledningsansvarig på uppdrag av verksamhetschef.

Elevhälsans medicinska och psykologiska professioner är i Täby kommun centralt organiserade, men arbetsleds lokalt av rektor som även tillhandahåller lokaler för elevhälsans professioner. Lokaler och utrustning ska vara anpassade för verksamheten. Skolsköterskor och skolpsykologer har sin huvudsakliga placering på en till fyra skolor med rektor som arbetsledare i det dagliga arbetet. Verksamhetschef och ledningsansvarig skolpsykolog upprättar rutiner för verksamheten liksom system för kvalitetssäkring och uppföljning för den del av verksamheten som lyder under hälso- och sjukvårdslagen.

Samverkan för att förebygga vårdskador

SOSFS 2011:9 4 kap. 6 § och 7 kap. 2 § p 3

Samverkan mellan olika vårdinstanser är viktigt för att kunna säkerställa att vårdrutiner och överenskommelser sker utifrån riktlinjer från SKR och Region Stockholm. Vid remittering till vård i Region Stockholms regi eller avtalspartner utgör

elevhälsans medicinska insats och den del av psykologernas arbete som faller under HSL en del i vårdkedjan för barn och ungdomar. Samverkan regleras via den regionala överenskommelsen ”Samverkan kring barn i behov av särskilt stöd (BUS)” mellan Region Stockholm och kommuner i Stockholms län. Under 2024 kompletterades överenskommelsen med en ny samverkansrutin för remittering, utredning och behandling specifikt av barn med misstänkt adhd, autismspektrumtillstånd och intellektuell funktionsnedsättning vilken inneburit vissa justeringar i arbetssätt för elevhälsans medicinska och psykologiska insats.

Elevhälsans medicinska insats remitterar i huvudsak till barn- och ungdomspsykiatri (BUP), barn- och ungdomsmedicinska mottagningar (BUMM), till ortopedisk mottagning, ögonmottagning samt till logoped. Elevhälsans psykologiska insats remitterar framförallt till BUP, Första linjens psykiatri, Täby Centrum Doktorn och Habiliteringscenter Mörby barn.

För att säkerställa att remissflödet blir enkelt, tydligt och patientsäkert hålls regelbundna samverkansmöten. Elevhälsans medicinska insats har under 2024 haft samverkansmöten med BUP, BUMM, ungdomsmottagningen samt barnhälsovården i Täby. Elevhälsans psykologiska insats deltar och bjuder vid behov in till samverkan med vårdgrannar såsom BUP, Första linjens psykiatri och habiliteringen. Under året har skolpsykologerna samverkat med Habiliteringscenter Mörby barn och med BUP - en väg in.

Informationssäkerhet

HSLF-FS 2016:40, 7 kap. 1 §

Informationshanteringen inom centrala elevhälsan följer gällande reglemente. Patientjournal ska föras vid vård av patienter (3 kap. 1 § patientdatalagen). Skolsköterskors och skolläkares arbete är att betrakta som hälso- och sjukvård och innebär således att det journalförs. Skolpsykologer har skyldighet att föra patientjournal när de utför hälso- och sjukvård, det vill säga när uppdraget innebär arbete med diagnostik, vård och behandling på individnivå. Lagar och föreskrifter om journalföring uppfylls i journalhanteringssystemet Prorenata.

Sedan höstterminen 2024 arbetar en skolsköterska del av sin tjänst med att utveckla och säkerställa god användarvänlighet i journalsystemet. Kontinuerlig dialog förs mellan journalsystemansvarig skolsköterska, psykolog med ledningsansvar och objektspecialist och journalsystemansvarig, i syfte att ytterligare utveckla och anpassa befintliga strukturer. Elevhälsans medicinska och psykologiska insats deltar i nätverksmöten och informationsträffar som erbjuds av Prorenata, och systemet uppdateras kontinuerligt. Loggkontroller utförs för skolsköterskor av verksamhetschef och för skolpsykologer av psykolog med ledningsansvar.

Efter rekommendation från Region Stockholm beslutades det i april att webbläsaren Microsoft Edge inte ska användas vid journalhantering, på grund av den inbyggda AI-funktionen Copilot. Skolpsykologer, skolsköterskor och skolläkare fick muntlig och skriftlig information om detta vid upprepade tillfällen från verksamhetschef.

En avvikelse har inkommit gällande informationssäkerhet, se avsnitt Avvikelser.

En god säkerhetskultur

Patientsäkerhet är en ständigt aktuell fråga inom elevhälsans medicinska och psykologiska insats. All personal inom centrala elevhälsan får kontinuerligt information om hur en avvikelse eller risk för avvikelse kan uppmärksammas i verksamheten samt hur en risk-/avvikelse rapportering går till, exempelvis vad som kan föranleda behov av en avvikelse rapport, samt uppmanas att anmäla avvikelser enligt det system som enheten för central elevhälsa använder.

En god säkerhetskultur förutsätter god kunskap om lokala riktlinjer och rutiner. Som en del i det systematiska arbetet med att utveckla patientsäkerheten har elevhälsans rutiner uppdaterats, där såväl skolsköterskor som skolläkare var delaktiga i att revidera, tydliggöra och tillgängliggöra verksamhetens rutiner och lokala riktlinjer. Som en del i förankringsarbetet avsattes tid vid läsårsstart för att läsa igenom, diskutera och bearbeta de reviderade rutinerna och riktlinjerna gemensamt i professionsgruppen. Arbetet med att aktualisera och revidera rutiner och riktlinjer är systematiserat, vilket innebär att medarbetare i samband med läsårsskifte bereds tid för att delta i arbetet med revideringar och ta del av detsamma. Månadsvisa möten för skolsköterskor, skolläkare och skolpsykologer bereder plats för frågor och samtal som främjar patientsäkerheten. Arbetsinnehållet har även det justerats för att upprätthålla god patientsäkerhet i de moment som skolpsykologen utför under HSL.

Under vakanser vid exempelvis sjukfrånvaro eller föräldraledighet har bemanning lösts inom befintlig organisation samt i ett fåtal fall med konsulttjänster under en period.

Verksamhetschef för elevhälsans medicinska insats ingår i ett nätverk med övriga skolsköterskor med medicinskt ledningsansvar/verksamhetschefer i Stockholms län för erfarenhetsutbyte och kompetensstöd. Även skolpsykolog med ledningsansvar har ingått i ett nätverk för psykologiskt ledningsansvariga. Därtill har en av skolpsykologerna deltagit i en årlig nätverksträff mellan skolpsykologer, där erfarenheter och kunskap utbyts gällande bland annat patientsäkerhetsarbete.

Adekvat kunskap och kompetens

All personal inom centrala elevhälsan som arbetar med hälso- och sjukvård (skolsköterska, skolläkare och skolpsykolog) är legitimerade yrkesutövare med utbildning för uppdraget. Skolsköterskor och skolläkare har adekvat specialistutbildning.

Fortbildning sker löpande, både via professionsträffar, centrala fortbildningsinsatser och utifrån individuella behov. Utöver detta möjliggörs deltagande i fortbildningsinsatser från Region Stockholm (t.ex. kring barnvaccinationsprogrammet). Under 2024 deltog elevhälsans medicinska insats i en kompetensförstärkande heldagsutbildning kring hälsosamtalet samt en kompetenshöjande insats/samverkan med Sachsska barnsjukhuset kring barn med svår stickrädsla. Delar av skolpsykologgruppen deltog under PSIFOS (Psykologer i Förskola och Skola) kompetensdagar.

Vid nyanställning har skolläkare deltagit i meritvärdering. Skolläkare, verksamhetschef och skolsköterskekollegor bidrar alla till introduktionen av nya skolsköterskor. Detta görs dels via mentorskap, men även via så kallade introduktionspass då den nyanställda skolsköterskan får möjlighet att handledas i arbetet av en eller flera erfarna kollegor vid ett par tillfällen under sin introduktionsperiod.

Ingen nyanställning har skett hos skolpsykologerna, men vid behov av en nyanställning kan psykologiskt ledningsansvarig meritvärdera inkomna ansökningar samt ge introduktion till nyanställd skolpsykolog.

Verksamhetschef, journalsystemansvarig skolsköterska och skolpsykolog med ledningsansvar ansvarar för att utbildning och uppföljning av IT-stödet för journalföring sker till medarbetarna.

Patienten som medskapare

PSL 2010:659 3 kap. 4 §

Elevhälsans medicinska och psykologiska insats ska alltid sträva efter ett gott samarbete med elev och vårdnadshavare för bästa möjliga resultat av vård och behandling. Hälso- och sjukvården som bedrivs i skolan är frivillig, samtycke till vård sker i de flesta fall muntligt eller genom ett uteblivet nekande (exempelvis vid generell information om klassvisa hälsobesök). I samband med erbjudande om vaccination och vid journalrekvirering efterfrågas skriftligt medgivande, som sedan höstterminen 2024 även kan lämnas digitalt via bank-id. Vid erbjudande om vaccination efterfrågas alltid

skriftligt medgivande från samtliga vårdnadshavare, vid journalrekvirering utgår elevhälsans medicinska insats i Täby kommun från att vårdnadshavare med gemensam vårdnad agerar i samförstånd.

Skolsköterskan har i sitt uppdrag att säkerställa att det finns möjlighet för elev (patient) att på egen hand vända sig till hen för att söka vård, så kallad öppen mottagning.

Utifrån ålder och mognad involveras eleven och samtycke till vård, undersökning och behandling sker muntligt och/eller skriftligt. Vid hälsobesök i årskurs 1 bjuds vårdnadshavare in att delta. För de hälsobesök som genomförs i grundskolans och anpassade grundskolans årskurs 4, 6 och 8 samt i gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolans årskurs 1 informeras vårdnadshavare om att hälsobesök kommer att genomföras och de välkomnas att höra av sig inför besöket vid frågor kring tillväxt, utveckling och livsstil. Eleven (patienten) informeras om det som rör hen och informationen anpassas efter ålder och mognad. Vårdnadshavare kontaktas när skolsköterskan bedömer det som nödvändigt. Tolk används vid behov.

För att säkerställa elevens (patientens) delaktighet i sin vård är frågan kring hälsobesöket som besöksform samt samtalstekniker ständigt aktuell. Detta är relevant både utifrån barnkonventionen men även ur ett patientsäkerhetsperspektiv.

Inga synpunkter har inkommit gällande samverkan mellan elever eller vårdnadshavare och elevhälsans medicinska och psykologiska insats.

Agera för säker vård

SOSFS 2011:9, 5 kap. 2 §, 7 §, 8 §, 7 kap. 2 § p 2, PSL 2010:659, 3 kap. 10 §

Centrala elevhälsans medicinska och psykologiska insatser har som mål att arbetssätt och rutiner är utformade för att förhindra negativa incidenter, men även att kulturen bidrar till en möjlighet att tidigt upptäcka eventuella risker. Egenkontroll blir ett viktigt verktyg i arbetet.

Egenkontroll inom elevhälsans medicinska insats har genomförts genom:

- Rapportering av antal genomförda hälsobesök och vaccinationer från respektive skolsköterska till verksamhetschef.
- Loggkontroller av journalföring månatligen.
- Årlig kalibrering av medicinteknisk utrustning: audiometer, blodtrycksmanschett och våg, enligt lokal rutin.
- Journalgranskning både enskilt av varje skolsköterska samt av verksamhetschef på gruppnivå.

- Kontinuerligt arbete med inkomna riskobservationer och avvikelser.

Egenkontroll för skolpsykologgruppen genomförs individuellt för varje skolpsykolog i slutet av läsåret med flera stickprov inom de olika typerna av hälso- och sjukvårdsinsatser. Särskild vikt av egenkontrollen läggs vid utredningar av intellektuell funktionsnedsättning. Återkoppling efter egenkontroll ges till varje enskild skolpsykolog och i det samtalet diskuteras såväl innehållet i patientjournaler som arbetsätt och arbetsmiljö. Ledningsansvarig skolpsykolog ansvarar också för att det psykologiska testmaterialet är uppdaterat och håller den nödvändiga kvaliteten som krävs vid utredningar och bedömningar.

Riskhantering

SOSFS 2011:9, 5 kap. 1 §, 7 kap. 2 § p 4

Skolsköterskor, skolläkare och skolpsykologer identifierar och rapporterar till skyddsombud, till verksamhetschef samt till skolpsykolog med ledningsansvar, vid väsentliga förändringar i verksamheten som kan innebära risk för negativa händelser eller tillbud. Verksamhetschef alternativt skolpsykolog med ledningsansvar gör tillsammans med skyddsombud, skolsköterskor, skolläkare, skolpsykologer samt i förekommande fall rektor, en bedömning och riskanalys samt beslutar om relevanta åtgärder, exempelvis förtydligade eller reviderade rutiner och riktlinjer. Verksamhetschef återför bedömningen till verksamheten lokalt.

Stärka analys, lärande och utveckling

Via terminsvisa avstämningar mellan skolsköterska och verksamhetschef kan eventuella risker uppmärksammas och åtgärdas. Patientsäkerhetsarbetet har under året tydliggjorts inom elevhälsans medicinska insats genom årshjul och verksamhetsavstämning, där frågor om exempelvis egenkontroll är systematiserade. Ett fortsatt arbete sker för skolpsykologerna att arbeta systematiskt med patientsäkerhetsarbetet och använda information från journalgranskning, egenkontroll och utredningar som underlag för analys och förbättringsåtgärder.

Avvikelse

PSL 2010:659, 6 kap. 4 §, SOSFS 2011:9 5 kap. 5 §, 7 kap. 2 § p 5

Inom elevhälsans medicinska och psykologiska insats är rutinen för att rapportera avvikelser välkänd. Avvikelser skrivs i det digitala avvikelssystemet KIA, länk till anmälan nås enkelt via kommunens intranät.

Skolsköterskor, skolläkare och skolpsykologer rapporterar inträffade avvikelser, risker och tillbud samt elevs och/eller vårdnadshavares klagomål och synpunkter. Informationen förmedlas till verksamhetschef som genomför en skyndsam utredning och riskanalys tillsammans med skolläkare eller skolpsykolog med ledningsansvar. Vid händelser där elev är direkt berörd ansvarar skolläkare för att elev och vårdnadshavare informeras om händelsen, att inhämta dennes/deras upplevelse av händelsen samt uppmärksamma de drabbade på möjligheten att själv kontakta patientnämnden. Skolläkare dokumenterar i skolhälsovårdsjournalen. Syftet med utredningen ska vara att så långt som möjligt klarlägga händelseförloppet och vilka faktorer som har påverkat det samt ge underlag för beslut om åtgärder som syftar till att liknande händelser inte inträffar på nytt, alternativt att begränsa effekterna av sådana händelser om de inte helt går att förhindra.

Elevhälsans verksamhetschef, skolläkare och skolpsykolog med ledningsansvar har tagit del av inkomna avvikelser. I varje enskilt fall har en utredning genomförts och återkoppling med eventuell åtgärd har skett. Genomgång av avvikelser sker vid de återkommande träffarna för ledningsgruppen för elevhälsans medicinska och psykologiska insats inom centrala elevhälsan. Om utredning och analys visar att rutiner eller riktlinjer behöver korrigeras, tydliggöras eller ytterligare implementeras görs detta skyndsamt. I ovan nämnda ledningsgrupp fattas även beslut om eventuell anmälan till IVO enligt lex Maria.

I det systematiska patientsäkerhetsarbetet inom elevhälsans medicinska och psykologiska insats ingår att inkomna avvikelser, riskobservationer och/eller tillbud lyfts (avidentifierade) i ett professionsmöte minst en gång per termin, för ökad riskmedvetenhet och för kollegialt lärande.

Under 2024 inkom åtta avvikelser inom elevhälsans medicinska insats och inga avvikelser inom elevhälsans psykologiska insats, se tabell.

Område	Antal	Kort beskrivning
Strömavbrott	2	Vid strömavbrott som pågår en längre tid förstörs vaccin som förvaras i medicinskt kylskåp hos skolsköterskan och behöver därmed kasseras. Systematiserad egenkontroll leder till upptäckt.
Felaktigt vaccinationsintervall	1	Elev som inte följt vaccinationsprogrammet får en påfyllnadsdos något tidigare än rekommenderat intervall.
Brister i journalföring	1	Samlande avvikelse från övertagande skolsköterska. På en skola där
Brister i uppföljning	1	

Avvikelse vaccinordination	1	skolsköterskekonsult bemannat upptäcks brister vid journalgenomgång. Ingen patientskada har inträffat och bristerna har åtgärdats.
Felaktigt införd journal	1	Digitala journalkopior har lästs in i en annan elevs digitala journal. Upptäcks vid journalgenomgång och justeras, samt rapporteras till Prorenata och Dataskyddsbud. Uppgifterna har legat skyddade i systemet, ingen obehörig har kunnat ta del av dem.
Extern avvikelse: Väntan på journalkopior vid elevs skolbyte	1	I journalsystemet har tekniska lösningar möjliggjorts för att inhämta journalkopior elektroniskt, vilket vid läsårsstart inte fungerade med Täby kommuns användning av journalsystemet. Detta innebar att externa vårdgivare i några fall upplevde besvär och väntan när de efterfrågade journalkopior. Detta är åtgärdat.

Klagomål och synpunkter

SOSFS 2011:9, 5 kap. 3 §, 3 a § och 6 §, 7 kap. 2 § p 6

Vid klagomål eller synpunkter på vården hänvisas elever och/eller vårdnadshavare till verksamhetschef. Verksamhetschef nås enkelt via Täby kommuns kontaktcenter. Det finns rutiner för klagomålshantering i lokala riktlinjer och rutiner för elevhälsans medicinska och psykologiska insats.

Under året har det inte inkommit några skriftliga klagomål eller synpunkter. Inga ärenden har inkommit från IVO eller patientnämnden och ingen händelse enligt lex Maria har rapporterats.

Målsättning och strategier för kommande år

Utifrån analys i arbetet med patientsäkerhetsberättelsen har följande prioriteringar i det fortsatta patientsäkerhetsarbetet framträtt:

- Under 2025 kommer elevhälsans medicinska och psykologiska insats att omfattas av ett gemensamt ledningssystem.
- Under 2025 fortsätter arbetet med att systematisera patientsäkerhetsarbetet inom elevhälsans psykologiska insats.
- Under året ska en översyn genomföras för att säkerställa att arbetsrum finns som uppfyller god patientsäkerhet gällande exempelvis sekretess.

Bilaga 1: Lagar och föreskrifter som reglerar skolsköterskans och skolpsykologens arbete

- Skollagen 2010:800
- Hälso- och sjukvårdslagen 2017:30
- Hälso- och sjukvårdsförordningen 2017:80
- Offentlighets- och sekretesslagen 2009:400
- Patientlagen 2014:821
- Patientdatalagen 2008:355
- Patientsäkerhetslagen 2010:659
- Patientsäkerhetsförordningen 2010:1369
- Socialtjänstlagen 2001:453
- Föräldrabalken 1949:381
- Barnkonventionen SOU 2018:1197
- Lagen om register över nationella vaccinationsprogram 2012:453
- Lag (2022:1250) om egenvård
- Folkhälsomyndighetens föreskrifter och allmänna råd om vaccination av barn i enlighet med det allmänna vaccinationsprogrammet för barn HSLF-FS 2016:51 med ändringsföreskrifter HSLF-FS 2019:17 och HSLF-FS 2020:25)
- Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om vårdgivares systematiska patientsäkerhetsarbete HSLF-FS 2017:40
- Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete SOSFS 2011:9
- Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om journalföring och behandling av personuppgifter i hälso- och sjukvården HSLF-FS 2016:40
- Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om hälsoundersökning av asylsökande m.fl. SOSFS 2011:11
- Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om ansvar för remisser för patienter inom hälso- och sjukvården, tandvården m.m. SOSFS 2004:11

- Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om ordination och hantering av läkemedel i hälso- och sjukvården HSLF-FS 2017:37
- Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 1997:14) Delegering av arbetsuppgifter inom hälso- och sjukvård och tandvård
- Inspektionen för vård och omsorgs föreskrifter om anmälan av verksamhet enligt patientsäkerhetslagen (HSLF-FS 2023:7)
- Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 1999:26) om att förebygga och ha beredskap för att behandla vissa överkänslighetsreaktioner
- Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2005:26) om hantering av smittförande avfall från hälso- och sjukvården
- Socialstyrelsens föreskrifter (SOSFS 2015:10) om basal hygien i vård och omsorg
- Socialstyrelsens föreskrifter om användning av medicintekniska produkter i hälso- och sjukvården (HSLF-FS 2021:52)
- Socialstyrelsens föreskrifter om behörighet för sjuksköterskor att förskriva och ordinera läkemedel (HSLF:FS 2018:43)
- Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om våld i nära relationer (HSLF-FS 2022:39)
- Arkivlagen 1990:782

Bilaga 2: Verksamhetsberättelse för centrala elevhälsan i Täby kommun avseende 2024

I verksamhetsberättelsen redogörs för centrala elevhälsans arbete. Verksamhetsberättelsen utgör underlag för fortsatt kvalitetsarbete och presenteras för vårdgivaren av enhetschefen.

Uppdrag och organisation

Elevhälsans arbete ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande, och stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. Elevhälsan ska bidra till att skapa miljöer som främjar elevers lärande, utveckling och hälsa samt samverka med skolans pedagogiska personal i det hälsofrämjande, förebyggande och åtgärdande arbetet på skolan. I skollagen (2010:800) 2 kap 25 § anges att elevhälsan består av professionerna skolpsykolog, skolsköterska, skolläkare, kurator samt specialpedagog eller speciallärare.

I Täbys kommunala grundskolor är elevhälsans samtliga professioner, förutom specialpedagog och speciallärare, organiserade centralt men arbetsleds av rektor lokalt på skolorna. Centrala elevhälsan har letts av enhetschef samt under en övergångsperiod från 1 november av verksamhetsansvarig för elevhälsans medicinska insats som tillförordnad enhetschef.

Resurser

Under året har tjänsten verksamhetsansvarig för elevhälsans medicinska insats (EMI) införts vilket har inneburit att rollerna verksamhetschef och medicinskt ledningsansvarig skolsköterska nu är samlade i en tjänst. Detta för att tydliggöra beslutsvägar och bygga en organisation som främjar hög patientsäkerhet. Enheten för central elevhälsa hade fram till sommaren en biträdande enhetschef. Ledningsorganisationen bestod därefter av enhetschef samt verksamhetsansvarig EMI.

Under vårterminen bemannades den centrala elevhälsan av 10 skolpsykologer (varav två föräldralediga), 12 skolkuratorer och 13 skolsköterskor. Under höstterminen var motsvarande siffror 7 skolpsykologer, 12 skolkuratorer, 14 skolsköterskor. Under hela året arbetade 2 skolläkare deltid, tillsammans 110 %.

Organisationens bemanning är i stort jämförbar med kommuner i Stockholms län och går relativt väl i linje med de förslag som presenterades i SOU 2021:11 vad gäller numerär reglering av elevantal per profession.

Skolpsykologer, skolkuratorer och skolsköterskor har tjänstgjort i Täbys kommunala grundskolor, anpassad grundskola och gymnasieskola. Skolsköterskornas mottagningar samt kuratorernas och psykologernas arbetsrum på skolorna tillhandahålls av rektor och varierar i utformning. Den medicinska utrustningen är likvärdig på alla skolsköterskemottagningar och ombesörjs av enheten för central elevhälsa.

Systematiskt kvalitetsarbete

Rektor leder och samordnar elevhälsans insatser på skolan och ansvarar för skolans systematiska kvalitetsarbete där elevhälsans funktioner är delaktiga. Alla elevhälsans funktioner deltar regelbundet i skolornas lokala elevhälsoteam enligt skolans rutin. Medarbetare från centrala elevhälsan medverkar även i skolans hälsofrämjande, förebyggande och åtgärdande insatser. Insatserna baseras på skolans analys av behov utifrån underlag som redovisar elevers mående, utveckling och lärande. En del i skolans underlag för analys kan t.ex. vara den digitala enkät som elever i årskurs 4 och 8 besvarar inför hälsobesöket hos skolsköterskan. Frågorna handlar om trivsel i skolan, lärande, arbetsmiljö, hälsa och levnadsvanor. Enkätsvaren ligger sedan till grund för det samtal som skolsköterskan har med eleven under hälsobesöket och kan därefter, i sammanställd form, bidra till att identifiera eventuella behov av insatser på grupp- och organisationsnivå i exempelvis klasser, årskurser eller skolan som helhet.

Centrala elevhälsans medarbetare deltar även i det systematiska kvalitetsarbetet på huvudmannanivå genom exempelvis utvecklingsinsatser vad gäller dataanalys och kompetensutveckling.

Hälsofrämjande och förebyggande arbete

Basen i elevhälsans uppdrag är att arbeta främjande och förebyggande för en god psykisk och fysisk hälsa, i syfte att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. Elevhälsans alla professioner arbetar för att främja en god psykisk hälsa hos Täbys elever och därmed motverka psykisk ohälsa. Att möjliggöra för elever att själva söka upp elevhälsan samt att systematiskt och strukturerat genom hela skoltiden ställa frågor till elever enskilt om deras mående, genom exempelvis regelbundna och återkommande samtal med skolsköterskan, ger förutsättningar för tidig upptäckt av eventuellt behov av stödinsats eller behandling via hälso- och sjukvård.

För skolsköterskor utgörs det hälsofrämjande och förebyggande arbetet till stor del av de hälsobesök och -samtal som erbjuds alla elever i åk 1, 4, 6, 8 och åk 1 på gymnasiet där såväl hälsokontroller som samtal om mående och skolsituation inkluderas. Som en del av skolornas systematiska kvalitetsarbete sker återkoppling till lokalt elevhälsoteam samt skolledning. I samtalen får eleverna även möjlighet att lyfta frågor som är viktiga för dem, samt tillsammans med skolsköterskan samtala om hälsosamma levnadsvanor

för att lägga en god grund för ett gott mående genom livet. Eleverna kan även på egen hand söka upp skolsköterskan via öppen mottagning, som erbjuds på alla skolor.

Utöver hälsobesöken erbjuds vaccinationer enligt barnvaccinationsprogrammet, vilket är en viktig förebyggande insats. Under 2024 erbjöds drygt 2500 elever i Täbys kommunala skolor någon typ av hälsobesök hos skolsköterskan och det gavs drygt 2600 doser vaccin. En stor majoritet av elever som erbjuds hälsobesök och vaccinationer tackar ja.

För skolpsykologer har det hälsofrämjande och förebyggande uppdraget ofta inneburit någon typ av insats riktad mot skolpersonal och/eller ledning i form av exempelvis handledning eller kompetensutveckling. Det har t.ex. inneburit att bidra med psykologisk kompetens och kunskap om utvecklingspsykologi i det pedagogiska arbetet eller att kompetensutveckla i att arbeta relationsstärkande etc. Delar av skolpsykologernas uppdrag är åtgärdande på individnivå och lyder då under hälso- och sjukvårdslagen (2017:30). Det rör sig framför allt om utredning och remittering. Majoriteten av remisserna under 2024 har rört neuropsykiatriska frågeställningar och skett i samarbete med skolläkare. Skolpsykologerna i elevhälsan utför psykologutredningar inom kommunal grundskola och anpassad grundskola samt kommunal gymnasieskola och anpassad gymnasieskola i Täby kommun.

Täbys skolkuratorer arbetar med det sociala välbefinnandet i skolan för att främja den psykosociala lärmiljön och har bland annat bidragit med systematik i arbetet kring anmälan om kränkande behandling och i skolans trygghetsarbete. Under året har Täbys skolkuratorer arbetat med att implementera och processleda arbetet med materialet Livsviktiga snack, ett skolmaterial som bygger på kunskaper om att barn mår bättre om de kan sätta ord på sina känslor. Materialet är framtaget av organisationen Suicide Zero. Skolkuratorerna kan även hänvisa eller remittera till ytterligare stöd om sådana behov framkommer i samtal med elev och/eller vårdnadshavare.

Främja skolnärvaro

En viktig del i det förebyggande och hälsofrämjande arbetet är att främja elevers skolnärvaro. Enheten för central elevhälsa bidrar med kunskap och kompetens i närvarofrämjande arbetssätt i syfte att skolorna ska uppmärksamma och agera på elevers frånvaro på ett tidigt stadium, samt få verktyg för att kartlägga behov hos elever och i skolmiljön. Vid återgång till skolan efter en längre tids frånvaro har elevhälsans professioner i några fall stöttat såväl skola som elev till en framgångsrik återgång till skolan. Skolkurator och skolpsykolog har även deltagit med sin specifika kompetens i det närvarofrämjande arbetet som bedrivs på huvudmannanivå.

Organisera för strategiskt elevhälsoarbete

Hur elevhälsoteamens möten på skolorna organiseras skapar förutsättningar för centrala elevhälsans professioners möjlighet att bidra med sin kompetens och nya perspektiv. I ett strukturerat och systematiskt elevhälsoteamsarbete med möten som ger utrymme för dialog mellan skolans olika professioner kan centrala elevhälsans professioner tydligare bidra med sin specialistkunskap.

Flera skolor arbetar med ytterligare mötesforum för att organisera för hälsofrämjande och förebyggande arbete, exempelvis enligt den strukturerade modellen EHM (elevhälsomöte), där perspektiv möts och olika kompetenser berikar verksamheten. I dessa möten deltar centrala elevhälsans professioner aktivt och fortlöpande.

Centrala elevhälsans medarbetare samverkar med hälso- och sjukvård och socialtjänst regelbundet enligt årshjul och vid behov.

Professionernas fortbildning

Kompetensutveckling sker kontinuerligt utifrån skolans uppdrag och identifierade behov samt de lagar och förordningar som reglerar skolans och elevhälsans verksamhet. För att säkerställa kvalitet i yrkesutövningen har den centrala elevhälsans professioner erbjudits handledning samt haft månatliga möten där medarbetarna träffats professionsvis. I dessa möten bereds tid för gemensamma frågor, aktuell myndighetsinformation, kollegialt lärande och kompetensutvecklande insatser etc.

Exempel på fortbildning som centrala elevhälsans professioner tagit del av under 2024:

- *Resiliens och välbefinnande i skolan*
- *Att främja ungdomars positiva utveckling genom fokus på relationer*
- Skolpsykologer och skolkuratorer deltog i professionsspecifika utbildningsdagar
- Skolsköterskor i grundskolans senare år har utbildats i *SEXIT*, ett frågematerial att använda som stöd för att rutinemässigt fråga om sexuell hälsa och våldserfarenhet i mötet med unga
- Skolsköterskor har genomgått en heldagsutbildning för fördjupad samtalskompetens.

Samverkan och samarbete

Samverkan är viktigt för ett patientsäkert arbete och för att se tendenser och behov där flera verksamheter kan komma att bidra på olika sätt. Täbys skolsköterskor, skolläkare, skolkuratorer och skolpsykologer har regelbundna samverkansmöten med exempelvis Barnhälsan i Täby, socialtjänsten, BUP, Första linjen och ungdomsmottagningen. Skolpsykolog med ledningsansvar och verksamhetschef har under läsåret deltagit i

nätverksträffar inom Stockholms län. Enhetschef för centrala elevhälsan har deltagit i Stärkt samverkan.

Centrala elevhälsan samarbetar med skolpersonal och övriga professioner inom skolans elevhälsoteam kring elever i behov av särskilt stöd. Samverkan sker vid behov även med vårdnadshavare eller god man och andra vårdinstanser och/eller myndigheter t.ex. genom SIP-möten ("Samordnad individuell plan").

Centrala elevhälsans enhetschef ingår tillsammans med en representant för varje profession, i krisgruppen inom verksamhetsområde utbildning. Samtliga har genomgått utbildningen "Krishantering och psykologisk första hjälp" och stödjer kommunala samt fristående skolor i enheternas lokala krishantering i händelse av en kris. Tre personer ur centrala elevhälsan ingår även i kommunens POSOM-organisation (psykiskt och socialt omhändertagande vid allvarlig händelse), en krisstödsfunktion som socialnämnden ansvarar för.

Enhetschef samt en representant från respektive professionsgrupp (skolpsykolog, skolsköterska och skolkurator) ingår i mottagningsgruppen som tar emot och bereder ansökningar för mottagande i anpassad grundskola.

Framåtsyftande arbete 2025

En stor del av arbetet 2025 kommer att utgöras av ett tydliggörande av professionsbeskrivningar för centrala elevhälsans olika yrkesgrupper. Detta för att skapa bättre förutsättningar för ett likvärdigt arbete och med avsikten att bidra till att tydliggöra förväntningar. Dialogen mellan centrala elevhälsans ledning och rektorer och biträdande rektorer är av vikt för detta arbete och fortsätter.

Vidare ska en verksamhetsövergripande handbok för elevhälsa färdigställas och ledningssystemet för elevhälsans medicinska och psykologiska insats aktualiseras och revideras. Centrala elevhälsan ska även fortsatt arbeta för goda och effektiva dokumentationsrutiner som gör att journalföringssystemet används på ett patientsäkert sätt med bästa möjliga nytta för elevhälsoarbetet i praktiken.